

1.1 บทนำ

ประเทศด้อยพัฒนาไม่น้อย มุ่งจะพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะเห็นว่าประเทศที่ร่ำรวยและเจริญเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมแทบทั้งสิ้น Prebisch ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของราคาสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าขั้นปฐม (primary) ได้ตั้งข้อยุติว่า ราคาสินค้าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น แต่ราคาสินค้าขั้นปฐมมีแนวโน้มจะลดต่ำลง¹ เพราะอุปสงค์ของโลกที่มีต่อสินค้าเหล่านี้มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากเกิดการแข่งขันของสินค้าสังเคราะห์อื่น ๆ และต้องเผชิญกับนโยบายพึ่งตัวเองของประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ยอมรับนโยบายพัฒนาประเทศให้ประเทศอุตสาหกรรม เนื่องจากได้รับบทเรียนอันเข้มข้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดภาวะการขาดแคลนสินค้าและบริการต่าง ๆ (สินค้าที่จำเป็นส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเขมาจากต่างประเทศ)² เพราะไม่สามารถส่งสินค้าเข้ามาได้ ดังนั้นประเทศไทยจึงเริ่มตระหนักถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ

¹Prebisch, Commercial Policy in Underdeveloped Countries, American Economic Review, Vol XLIX, May, 1959.

²Dr. Chirayu Israngkun, Manufacturing Industries in Thailand, Ph.D. dissertation, Australian National University, Canberra, 1969.

เพื่อว่าอย่างน้อยที่สุดก็ให้สามารถผลิตสินค้าให้เพียงพอในยามจำเป็น และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกับที่เคยเกิดในอดีต¹

วัตถุประสงค์หลักในการที่ประเทศไทยจะพัฒนาให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม เพื่อปรับดุลการชำระเงิน และเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2505 - 2518 ดุลการค้าขาดดุลตลอดมา ดุลการค้าเกินดุล ปี 2504 เท่านั้น ดุลการค้าขาดดุล 372.3 ล้านบาท ปี 2509 และสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็น 14,000.4 ล้านบาท ปี 2518 ในช่วงปี 2505 - 2511 แมว่าดุลการค้าจะขาดดุล แต่ดุลการชำระเงินก็ยังเกินดุล เพราะได้รับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ มาก ทั้งในรูปของเงินโอน เงินลงทุน และเงินกู้ ตั้งแต่ปี 2512 - 2518 ดุลการค้าขาดดุลมีผลทำให้ดุลการชำระเงินขาดดุลด้วย จำนวนเงินที่ดุลการชำระเงินขาดดุล ตั้งแต่ 335.2 ล้านบาท ในปี 2514 จนถึง 8,012 ล้านบาท ในปี 2517 ทำให้รัฐบาลตระหนักดีว่าจะต้องแก้ไขสถานการณ์โดยใช้นโยบายทดแทนสินค้าเข้า (Import Substitution Policy) เพื่อลดปริมาณสินค้าเข้า

อาจจะมีส่วนสงสัยว่าทำไมรัฐบาลไม่แก้ปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุลโดยใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออก (Export promotion Policy) ที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่า อัตราการเพิ่มของอุปสงค์ของสินค้าออกน้อยกว่าอัตราการเพิ่มของอุปสงค์ของสินค้าเข้า และเป็นภาระงานที่จะหาคลาคลาสำหรับสินค้าทดแทนสินค้าเข้า เพราะตลาดภายในประเทศซึ่งเคยเป็นตลาดของสินค้าเข้า จะกลายเป็นตลาดของสินค้าทดแทน ส่วนสินค้าออกของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร ความยืดหยุ่นของอุปทานต่ำ เพราะขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ และประสบกับปัญหาของการแข่งขันใน

¹สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักนายกรัฐมนตรี.

ตลาดโลก นอกจากนี้อุตสาหกรรมเพื่อทดแทนสินค้าเขายังก่อให้เกิดการจ้างงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง (backward linkage industry) ด้วย¹ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็ มีผู้โต้แย้งว่า การใช้นโยบายทดแทนสินค้าเขาก็มีผลเสียเนื่องจากตลาดภายในประเทศมีขนาดเล็กเกินกว่าที่จะขยายขนาดของการผลิตให้มีขนาดใหญ่เพื่อใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง และยังคงก่อให้เกิดการผูกขาดเพราะไม่มีการแข่งขันจากต่างประเทศ จึงไม่มีแรงจูงใจที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เป็นผลเสียแก่ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาแพง แต่คุณภาพต่ำ

รัฐบาลเองก็ตระหนักถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ ดังนั้นหลังจากการประชุมของสหประชาชาติเกี่ยวกับการพัฒนาการค้า ปี 2507 ซึ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายทดแทนสินค้าเขาเป็นนโยบายส่งเสริมสินค้าออก² ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยก็เริ่มให้ความสนใจนโยบายส่งเสริมสินค้าออก โดยใช้มาตรการต่าง ๆ เช่น การยกเว้นหรือลดอัตราภาษีสำหรับปัจจัยการผลิตของสินค้าออกที่ส่งเข้ามา การคืนเงินภาษี การให้ส่วนลดอื่น ๆ และการให้เงินอุดหนุน เป็นต้น (การให้เงินอุดหนุนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริมสินค้าออก เพราะราคาสินค้าของตลาดที่ได้รับการคุ้มครองจะสูงกว่าตลาดโลก)

ส่วนนโยบายที่ใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ คือ นโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรม (protection of domestic industries) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ มาตรการทางศานาภาษี และมาตรการที่มีใช้ภาษี (tariff and non-tariff measures) มาตรการทางศานาภาษี ได้แก่ อัตราภาษี (tariff) มาตรการที่มีใช้ภาษี ได้แก่ มาตรการใด ๆ ก็ตามที่มีใช้อัตราภาษี เช่น โควตา การควบคุมอัตรา

¹H.G., Johnson, The world economy at the crossroads, Oxford University Press, London, 1965, P. 80.

²เรื่องเดียวกัน. หน้า 82-83.

ตารางที่ 1.1 แสดงบัญชีดุลการชำระเงินของประเทศไทย พ.ศ. 2504-2518

(ล้านบาท)

	2504	2505	2506	2507	2508	2509	2510
สินค้าและบริการส่งออก	11,255.6	11,052.1	11,426.1	14,427.1	15,912.6	20,017.5	22,240.4
สินค้าออก	9,922.7	9,434.5	9,577.7	12,165.0	12,663.5	13,817.2	13,808.1
บริการส่งออก	1,332.9	1,617.6	1,848.4	2,262.1	3,249.1	6,200.3	8,432.3
สินค้าและบริการนำเข้า	-11,204.6	-12,506.3	-13,856.9	-15,655.1	-17,025.1	-20,389.8	-24,477.5
สินค้าเข้า	-10,062.1	-11,241.5	-12,547.0	-14,015.0	-15,091.0	-18,172.0	-21,813.3
บริการนำเข้า	-1,142.5	-1,264.8	-1,309.9	-1,640.1	-1,934.1	-2,217.8	-2,664.2
ดุลการค้า	51.0	-1,454.2	-2,430.8	-1,228.0	-1,112.5	-372.3	-2,237.1
เงินโอนของเอกชน	97.8	106.0	144.9	130.9	146.2	216.3	173.8
เงินโอนของรัฐบาล	443.2	804.9	999.3	644.2	650.2	766.4	1,024.4
การเคลื่อนย้ายเงินทุน	867.5	1,495.8	1,645.0	1,643.6	1,387.2	1,364.2	2,173.3
การจัดสรรเงิน SDR	-	-	-	-	-	-	-
การคลาดเคลื่อนสุทธิ	195.5	342.4	596.3	239.6	625.9	1,312.7	1,139.1
ดุลการชำระเงิน	1,655.0	1,294.9	954.7	1,430.3	1,697.0	3,207.3	1,273.5

ตารางที่ 1.1 (ต่อ) แสดงบัญชีดุลการชำระเงินของประเทศไทย พ.ศ. 2504-2518

(ล้านบาท)

	1511	12512	1313	14	155	16	17	2518
สินค้าและบริการส่งออก	22,437.5	23,639.5	24,364.5	26,591.7	33,072.9	43,975.6	64,636.6	60,916.1
สินค้าออก	13,227.6	14,254.2	14,269.7	16,692.1	21,750.2	31,252.5	49,002.4	44,364.5
บริการส่งออก	-9,209.9	9,385.3	10,094.8	9,899.6	11,322.7	12,723.1	15,634.2	16,551.6
สินค้าและบริการสั่งเข้า	-26,937.0	-28,995.8	-30,573.1	-31,128.5	-35,374.5	-47,941.6	-71,338.1	-74,916.5
สินค้าเข้า	-23,645.8	-25,422.8	-26,406.7	-26,606.4	-30,634.8	-42,054.9	-63,304.6	-64,525.7
บริการสั่งเข้า	-3,293.2	-3,573.0	-4,166.4	-4,522.1	-4,739.7	-5,886.7	-8,033.5	-10,390.8
ดุลการค้า	-4,501.5	-5,356.3	-6,208.6	-4,536.8	-2,301.6	-3,966.0	-6,701.5	-14,000.4
เงินโอนของเอกชน	140.4	89.2	57.4	131.1	630.7	2,398.9	4,375.6	1,134.5
เงินโอนของรัฐบาล	1,407.1	1,098.0	954.3	773.0	608.1	569.9	541.3	497.6
การเคลื่อนย้ายเงินทุน	2,444.0	2,897.6	2,478.8	1,733.1	3,643.2	2,937.6	9,054.7	7,754.7
การจัดสรรเงิน SDR	-	-	-	-288.2	320.7	-	-	-
การคลาดเคลื่อนสุทธิ	959.1	357.7	66.1	1,266.2	1,090.3	-1,076.2	741.9	1,755.6
ดุลการชำระเงิน	449.1	-913.8	-2,652.0	-335.2	3,991.4	864.2	8,012.0	2,858.0

แหล่งที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ปี 2512, 2520 ธนาคารแห่งประเทศไทย

แลกเปลี่ยน การให้เงินอุดหนุนสินค้าออก ฯลฯ ซึ่งมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลต่อราคาของสินค้า

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของวิทยานิพนธ์

ตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ปี 2502 ประเทศไทยก็เริ่มใช้นโยบายทดแทนสินค้าเข้า อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ผลิตสินค้าทดแทนสินค้าเข้าได้รับการคุ้มครองและส่งเสริม ดังนั้นอุตสาหกรรมประเภทนี้จึงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมประเภทอุปโภคบริโภค ดังนั้นจึงควรจะมีการทดสอบความอุตสาหกรรมประเภทใดสมควรได้รับการคุ้มครองและส่งเสริม อัตราการคุ้มครองของอุตสาหกรรมเหล่านั้นสูงแค่ไหน ต้นทุนของการคุ้มครอง (cost of protection) คืออะไร ผลของการคุ้มครองที่มีต่อโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรม การจัดสรรทรัพยากร การจ้างงานและการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ของประเทศเป็นอย่างไร เนื่องจากระยะเวลาจำกัด การศึกษาจะไม่ตอบคำถามทั้งหมด เพียงแต่จะทำการทดสอบและประเมินค่าการไขมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองและส่งเสริมอุตสาหกรรมในปี 2518 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การคุ้มครองของอุตสาหกรรมทั้งหมดในประเทศไทย
2. วิเคราะห์โครงสร้างของการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย
3. ประเมินผลของการคุ้มครองที่มีต่อสินค้าที่ทดแทนสินค้าเข้า
4. พิจารณาถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่อุตสาหกรรมในประเทศไทยกำลังประสบอยู่

ในการวัดอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรม จะหาค่าของ NPR (nominal rate of protection) และ EPR (effective rate of protection) ซึ่ง NPR จะวัดอัตราการคุ้มครองสินค้า ส่วน EPR จะวัดอัตราการคุ้มครองของปัจจัยการผลิตด้วยการวัด ER และ NPR จะคำนวณตามวิธีของ Balassa

และ Corden ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ 3 การศึกษานี้จะคำนวณอัตราการคุ้มครองของอุตสาหกรรม 62 แห่ง ซึ่งแบ่งตามรหัสของตารางปัจจัยผลผลิตปี 2515 การที่นำเอาตารางในปี 2515 มาใช้ในการคำนวณปี 2518 ได้เพราะว่ามีสมมติฐานว่า สัมประสิทธิ์ของปัจจัยผลผลิตคงที่ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้จะเป็นข้อมูลประเภททุติยภูมิ (secondary data) คือข้อมูลที่มีผู้จัดทำและรวบรวมไว้แล้ว แหล่งข้อมูลดังกล่าวได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม

1.3 งานวิจัยของผู้อื่น

ทฤษฎีทางการค้าต่างประเทศอันหนึ่งซึ่งเป็นที่กล่าวขวัญกันมากว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะแนวความคิดและมาตรการที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการคุ้มครอง (effective protection rate) และการทดแทนสินค้าเข้า (import substitution) ผู้ที่ริเริ่มแนวความคิดเกี่ยวกับมาตรการที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการคุ้มครองได้แก่ Barber ซึ่งเขียนบทความเรื่อง "Canadian Tariff Policy" ในปี พ.ศ. 2498 เป็นบทความที่รุกรายทางไปสู่การพัฒนาแนวความคิดเรื่อง EPR (effective Protective rote) พ.ศ. 2505 Humphrey ได้เขียนบทความเรื่องนี้ขึ้นอีกในประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2506 W.M. Corden ก็เริ่มงานวิจัยเรื่อง EPR ในประเทศออสเตรเลีย แนวความคิดเรื่อง EPR ได้ถูกพัฒนาไปมากเมื่อปี 2508 โดย Johnson ได้เขียนหนังสือและบทความหลายเรื่อง ได้แก่ "Tariffs and Economic Development : Some Theoretical Issues"; "The Theory of Tariff Structure, with special Reference to World Trade and Development", "Trade and Development" ในช่วงเวลาเดียวกัน

Travis ก็เขียนหนังสือเรื่อง "The Theory of Trade and Protection"¹
 Balassa ก็ทำการวัด EPR ของประเทศกำลังพัฒนาในปี 2509 และในปีเดียวกันนี้ Giorgio Basevi ก็ทำการวัด EPR ของอุตสาหกรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา² ผู้ทรงทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการวัด EPR ได้ถูกพัฒนาไปมาก และนำปัญหาต่าง ๆ เขามาเกี่ยวข้องกับเช่น การใช้ปัจจัยการผลิตทดแทนกัน (input substitution) ปัจจัยการผลิตประเภท n-T (non-traded input) การคิดค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีศุลกากรแบบดวงน้ำหนัก และความไม่ถูกต้องในการคำนวณ (biasness) เป็นต้น

ในหนังสือ "The Theory of Protection" ของ W.M. Corden ได้อธิบายถึงแนวความคิด ปัญหาที่เกิดขึ้นในการวัด EPR ประโยชน์และการวิเคราะห์ EPR ในภาคผนวก แสดงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจของทฤษฎีการคุ้มครอง นอกจากนี้ Corden ยังได้อธิบายถึงผลของมาตรการคุ้มครองที่มีต่อปัจจัยการผลิตประเภท n-T เหมือนกับปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน (primary factor ได้แก่ ทุน และแรงงาน) แนวความคิดในเรื่องนี้ต่างจาก Balassa และ Basevi ซึ่งคิดว่าผลของการคุ้มครองที่มีต่อปัจจัยการผลิตประเภท n-T เหมือนกับปัจจัยการผลิตที่ทำการค้า

¹W.M. Corden. "The Structure of a Tariff System and the Effective Protective Rate," International Trade by Jagdish Bhagwati, P. 284.

²Giorgio Basevi, "The United States Tariff Structure : Estimate of effective rates of Protection of United States industries and industrial labor," Review of Economic Statistic, May, 1966.

ระหว่างประเทศ (traded input)¹ แนวความคิดที่ต่างกันนี้ทำให้มูลค่าเพิ่ม (value added) ของ Balassa และ Corden ต่างกัน

"The Structure of Protection in Developing Countries"

ซึ่งเขียนโดย Balassa and Associates ได้อธิบายแนวความคิดและมาตรการที่ใช้จัดการคุ้มครองซึ่งปรับปรุงแล้ว และได้นำเสนอผลงานวิจัยของประเทศต่าง ๆ ซึ่งทำการวิจัยผลของมาตรการคุ้มครองที่มีต่อการจัดสรรทรัพยากร (resource allocation) การส่งออก และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศที่ทำการวิจัยส่วนหนึ่งจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาได้แก่ประเทศ บราซิล ชิลี เม็กซิโก มาเลเซียตะวันตก ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วได้แก่ ประเทศนอร์เวย์ และในการวิจัยใช้ตารางปัจจัยผลผลิต (input - output table) ของประเทศเบลเยียมและนอร์เวย์ เป็นพื้นฐานในการคำนวณ เพราะในเวลานั้นประเทศเหล่านี้ถือว่ามีระบบการค้าเสรีเนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียในอัตราค่า ซึ่ง Corden วิจารณ์ว่า การคำนวณ EPR โดยใช้วิธีนี้จะทำให้การคำนวณผิดพลาด เพราะประเทศที่จะใช้ตารางปัจจัยผลผลิตคำนวณ EPR ได้ถูกต้องควรจะเป็นประเทศที่มีฟังก์ชันการผลิต (production function) และอัตราส่วนของราคา (price ratios) เหมือนกับประเทศทั้งสอง

¹B. Balassa. "Tariff Protection in Industrial Countries: An evaluation," Journal of Political Economy, 73 Dec 1965, and G. Basevi. "The U.S. tariff structure : Estimate of Effective Rate of Protection of U.S. Industries and Industrial Labor," Review of Economics and Statistics, 48 May, 1966.

เป็นที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่า มาตรการคุ้มครองจะมีผลต่อราคาสัมพัทธ์ (relative prices) ซึ่งจะก่อให้เกิดการทดแทนระหว่างวัสดุจำเป็น (material input) และปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน หรือการทดแทนระหว่างวัสดุจำเป็นหรือการทดแทนระหว่างปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน และเมื่อเกิดการทดแทนกันของปัจจัยการผลิต ขอสมมติฐานที่ว่า สัมประสิทธิ์ปัจจัย-ผลิต (input - output coefficients) คงที่ (เป็นขอสมมติฐานที่จำเป็นสำหรับการคำนวณ EPR) จะก่อให้เกิดความไม่ถูกต้องในการคำนวณ (biasness) ปัญหาดังกล่าวทำให้มีผู้สนใจเขียนบทความหลายเรื่อง เช่น "The Substitution Problem in The Theory of Effective Protection" (Journal of International Economics, 1, 1971) ของ Corden บทความของ J.M. Finger "Substitution and the effective rate of protection" (Journal of Political Economics, Vol. 77, Nov/Dec, 1969) และงานของ Anderson and Naya "Substitutions and two concepts of effective rate of protection" (American Economic Review, Vol. 59 Sept. 1969)

ในปี พ.ศ. 2514 ECAFE ได้เสนอรายงาน 6 ฉบับ ซึ่งทำการวิเคราะห์ผลของ EPR ที่มีต่อการจัดสรรทรัพยากร และผลของนโยบายการค้าที่มีต่อการค้าของประเทศ ประเทศต่าง ๆ ที่ทำการวิจัยได้แก่ ไต้หวัน อิหร่าน เกาหลี ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และชิลี

Hollis Chenery ได้สร้างโมเดลขึ้นมาเพื่อศึกษาเรื่องการทดแทนสินค้า เขาโดยให้คำจำกัดความว่า การทดแทนสินค้าเขาคือส่วนเบี่ยงเบนระหว่างสินค้าที่เกิดขึ้นจริง กับสินค้าเขาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งสินค้าที่คาดว่าจะเกิดขึ้นยังคงเป็นส่วนเดียวกันกับอุปทานรวม เขาได้ทำการศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ อิตาลี โมเดลของ Chenery ได้ถูกปรับปรุงโดย Lewis และ Soligo, Padma Desai, Panchamukhi. Padma Desai ทำการศึกษาเรื่องการทดแทน

สินค้าเข้าของประเทศอินเดีย S.A. Morley และ G.W. Smith ก็ได้นำ
โมเดลของ Chenery มาศึกษาระบบเศรษฐกิจของประเทศบราซิล

โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มีผู้ทำการศึกษาไว้หลายคน
เช่น Ingram วิเคราะห์เรื่องการค้า นโยบายการคุ้มครองและการพัฒนาอุตสาหกรรม
กรรมของประเทศไทยในเชิงประวัติศาสตร์ ก่อน พ.ศ. 2493 การเก็บภาษีอากร
วัตถุประสงค์เพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาล หลังจากนั้นการเก็บภาษีอากรเป็นเครื่องมือ
ของนโยบายการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ และผลของการส่งเสริมการลงทุน
ในประเทศ ไม่ทำให้เกิดการผลิตสินค้าทดแทนสินค้าเข้า

Marzouk สรุปว่า EPR ของประเทศไทยสำหรับสินค้าบริโภค และสิน
ค้าชั้นกลาง (intermediate good) สูงกว่าสินค้าประเภททุน ในกลุ่มสินค้า
บริโภค EPR ของสินค้าประเภทไม่คงทนจะสูงกว่าสินค้าประเภทคงทน เนื่องมา
จากพระราชบัญญัติการส่งเสริมอุตสาหกรรม

วิทยานิพนธ์ของ Trairong Suwankiri "The Structure of
Protection and Import Substitution in Thailand" (M.A. Thesis,
University of the Philipines, 1970) เป็นงานที่ทำการศึกษาโครง
สร้างการคุ้มครองของประเทศไทย คำนวณ EPR ของอุตสาหกรรมภายในประเทศ
23 แห่งในปี พ.ศ. 2509 โดยใช้ตารางปัจจัย-ผลผลิตของเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์
เนื่องจากในเวลานั้นประเทศไทยยังไม่มีตารางปัจจัย-ผลผลิต

วิทยานิพนธ์ของ Praipol Koomsup "Trade Protection and
Industrialization in Thailand : A case study of Textile industry"
(M.A. Thesis, Thammasat University, 2516) ศึกษา EPR ของอุตสาหกรรม
กรรมสิ่งทอ สรุปว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูงมากอันหนึ่งในประเทศไทย
แต่เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ EPR ของไทยต่ำกว่าประเทศที่กำลังพัฒนาบาง
ประเทศ

วิทยานิพนธ์ของ Narongchai Akrasanee "The Manufacturing Sector in Thailand : A Study of Growth, Import Substitution and Effective Protection, 1960-1969" (Ph.D. Dissertation, The Johns Hopkins University, Baltimore) นอกจากจะวิเคราะห์ถึงการเจริญของภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย ยังศึกษาถึงการทดแทนสินค้าเข้า การส่งเสริมสินค้าออก และนโยบายอุตสาหกรรมอื่น ๆ และมีการปรับปรุงสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณ EPR ส่วนตารางปัจจัย-ผลผลิต ได้มาจากการสำรวจอุตสาหกรรม พ.ศ. 2512 นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนที่สูงกว่าที่เป็นจริง (overvalued exchange rate), การต่อต้านสินค้าออก (bias against export) มีการคำนวณ EPR ตามวิธีของ Balassa และ Corden สำหรับอุตสาหกรรม 58 แห่งในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์ของ Fairote Wengwuttivat "The Structure of Differential Incentives in The Manufacturing Sector : A Study of Thailand's Experience during 1945-1974" (M.A. Thesis, Thammasat University, 2518) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยของ Narongchai Akrasanee "The Structure of Differential Incentives and Effects on Industrialisation and Employment : A case study of Thailand" เป็นการศึกษาอัตราควบคุมครองของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในปี 2507, 2514 และ 2517 โดยคำนวณทั้งแบบของ Balassa และ Corden

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิเคราะห์โครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะเป็น การวิเคราะห์ในช่วงเวลา 1 ปี (cross section) แต่เมื่อมีการวิเคราะห์หลาย ๆ ปี ก็สามารถนำมาสรุปเป็นการวิเคราะห์ระยะยาวได้ (time series) ทำให้เห็นถึงแนวโน้มนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาและที่จะดำเนินต่อไป ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ควรจะทำ การวิเคราะห์ทุกปี เพื่อที่จะดูว่านโยบายของรัฐบาลมีผลต่อ อุตสาหกรรมอย่างไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีข้อบกพร่องอย่างไร ซึ่ง ข้อมูลเหล่านี้ อาจจะเป็นประโยชน์ในการวางนโยบายในปีต่อ ๆ ไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย